

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28.10.1960, sp. zn. 4 Cz 117/60, ECLI:CZ:NS:1960:4.CZ.117.1960.1

Číslo: 15/1961

Právní věta: Porušením bezpečnostních předpisů podle § 12 zák. č. 58/1956 Sb. je nejen porušení konkrétního bezpečnostního předpisu, nýbrž také nezajištění bezpečnosti při práci podle nejnovějších poznatků vědeckých a technických.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 28.10.1960

Spisová značka: 4 Cz 117/60

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: 58/1956 Sb. § 12

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobou podanou u býv. lidového soudu v Ostravě uplatnil žalobce Státní úřad sociálního zabezpečení regresní nároky podle § 12 zák. č. 58/1956 Sb. proti žalovanému národnímu podniku z důvodu smrtelného úrazu tesaře žalovaného národního podniku, k němuž došlo dne 5. ledna 1958. Zavinění žalovaného podniku na tomto úraze spatřoval žalobce zejména v tom, že lešení nebylo postaveno se zřetelem ke způsobu a druhu prací, které na něm byly prováděny, jakož i s ohledem na druh pracoviště a jeho prostředí vůbec. Lešení nebylo bezpečné a pevné, poněvadž bylo postaveno pouze ze dřeva a proto spadlo. Podle názoru žalobce mělo být v daném případě použito trubkového lešení, a v tomto případě by k úrazu nebylo došlo. Vedení podniku také nezjišťovalo, jak mu to ukládá ustanovení § 120 vl. nař. č. 53/1931 Sb., zda lešení je dosud v řádném stavu.

Lidový soud civilní v Ostravě žalobu zamítl v podstatě z toho důvodu, že žádný bezpečnostní předpis v souvislosti s předmětným smrtelným úrazem nebyl žalovaným podnikem porušen. K tomuto závěru dospěl soud na základě zjištění, které učinil ze znaleckého posudku svazového inspektora práce a ze spisu okresní prokuratury v Ostravě. Na základě těchto důkazů zjistil soud, že při budování lešení, která mají sloužit na provedení oprav příslušného zařízení struskového pěníče, se používá dřevěného materiálu, a to z toho důvodu, že použitím železných částí by mohlo vzniknout nebezpečí skluzu, dále že zaměstnanec, který utrpěl úraz, byl kvalifikovaným tesařem, který sám rozhodoval o způsobu vybudování lešení, o použití materiálu a jeho bezpečnosti.

Krajský soud v Ostravě rozsudek soudu první stolice potvrdil, když po doplnění řízení opětovným

výslechem znalce svazového inspektora práce, dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné. Z výpovědi znalce zjistil soud – nad rámec zjištění učiněných soudem první stolice – že při použití železných součástí lešení by mohlo vzniknout nebezpečí pokulování nebo skluzu, totiž při použití tzv. profilového materiálu ve tvaru písmen U nebo I; takový materiál se nehodí pro použití lešení toho druhu. Trubkový materiál se k tomuto účelu vůbec nehodí, neboť trubek se používá k zhotovení kolmých lešení, zatímco v daném případě šlo o lešení vodorovné. I v odvolacím řízení setrval znalec na stanovisku, že žalovaný podnik neporušil ani konkrétní ani obecný bezpečnostní předpis, když volil tento způsob práce, jakého bylo před úrazem použito.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozhodnutím krajského soudu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Jde o uplatnění regresních nároků podle § 12 zák. č. 58/1956 Sb. z důvodů pracovního úrazu se smrtelnými následky zaměstnance žalovaného podniku, přičemž jen kapitálová hodnota vdovského důchodu činí 138 924,- Kčs a sirotčího důchodu 23 164,69 Kčs; k tomu, pokud se týká celkového regresního nároku žalobce, je třeba připočítat dosud vyplacené dávky, které do dne 16. října 1959 obnášely 25 952,82 Kčs. Již vzhledem k této značné výši uplatněného peněžitého nároku měl soud opřít své rozhodnutí o pečlivě zjištěný skutkový základ, jak mu tuto povinnost ukládají ustanovení § 1 odst. 2, § § 59, 88 odst. 1 a § 93 o. s. ř., v nichž je vyjádřena vedoucí zásada občanského soudního řádu, zásada materiální pravdy.

Podle této zásady však soud nepostupoval. Své rozhodnutí založil v podstatě na posudku znalce svazového inspektora práce, ačkoli žalobce navrhoval již v podání ze dne 16. ledna 1960, opětovně pak při ústním jednání dne 16. března 1960 a v odvolání do rozsudku soudu první stolice, aby byl proveden důkaz též aspoň znalcem z oboru stavebnictví a namítal, že znalecký posudek svazového inspektora práce je nedostatečný, nelogický a nesprávný a neobjasňuje věc ze všech hledisek. Znalec se vůbec nevypořádal s příčinami úrazu z hlediska ustanovení § 2 zák. č. 67/1951 Sb., resp. § 20 vl. nař. č. 53/1931 Sb. Ke komplexnímu posouzení věci podle těchto předpisů znalec jako svazový inspektor práce hutního průmyslu a rudných dolů nemá podle názoru žalobce vůbec předpoklady. Je nepochybné, že jde o složitou věc, k jejímuž náležitému objasnění je třeba vysvětlit řadu otázek zabíhajících do více oborů, ve kterých znalec svazový inspektor práce vůbec nepracuje. Jde především o obor stavební se speciálním zaměřením na stavbu lešení a nikoli jen o hutě a rudné doly. Zejména z hlediska stavebního nemohl znalec ve věci podávat posudek. Znalec se proto ani nemohl o věci vyjádřit, zda podle § 2 zák. č. 67/1951 Sb. lešení v daném případě odpovídalo současnému stavu vědy a techniky.

Tyto námitky žalobce ponechal soud bez povšimnutí, ačkoli znalec z oboru bezpečnosti práce ve stavebnictví by se byl mohl vyjádřit z hlediska příslušných předpisů o zajišťování bezpečnosti práce ve stavebnictví k základní otázce předmětného sporu, tj. k otázce zavinění žalovaného podniku jako zaměstnavatele, který byl povinen podle § 2 zák. č. 67/1951 Sb. zajistit bezpečnost pracujících při generální opravě pece podle platných předpisů a podle nejnovějších poznatků vědeckých a technických. Pronikavý vývoj vědy a techniky vyžaduje, aby z hlediska zajištění bezpečnosti při práci a zabránění, resp. snížení úrazovosti podnik provedl taková opatření, jež vyplývají z nejnovějších poznatků vědy a techniky, i když tato vzhledem k rychlému vývoji vědy a techniky nemohla být v platných bezpečnostních předpisech právně zakotvena.

Na základě posudku znalce z tohoto oboru mělo být zjištěno, zda pro stavbu pomocného lešení v místě vystaveném sálavému teplu a prudkým tepelným změnám nemělo být použito kovových součástí pro nosnou konstrukci, např. trubkového lešení, neboť také úseková norma min. stavebnictví Úm 73 8101, která v době úrazu platila, předepisovala používat na stavbu lešení jen

vyhovujících materiálů; totéž ustanovení obsahuje všeobecně platná č. norma ČSN 73 81801 – lešení a stavební výtahy – společná ustanovení. Tyto normy zpřesňují platný bezpečnostní předpis vl. nař. č. 53/1931 Sb. a vl. nař. č. 97/1948 Sb. o ochraně života a zdraví pracujících při provádění staveb. Podle ustanovení uvedených technických norem o lešení smělo být postaveného lešení použito nadto až po prohlídce a převzetí odpovědným technickým orgánem stavebního oddělení podniku, který byl pověřen dozorem nad stavebními pracemi v závodě. Okolnost, že postavené lešení bylo dáno do provozu za pouhé odpovědnosti kvalifikovaného tesaře, by odporovala citovaným bezpečnostním předpisům. Z hlediska všech shora uvedených předpisů o bezpečnosti při práci znalec svazový inspektor práce předmětný pracovní úraz neuvažoval. Tento znalec nevyjádřil se také s náležitým odůvodněním dále k námitce žalobce, který poukazoval na naprostou nesprávnost znaleckého posudku, pokud se v něm uvádí, že trubkového lešení nelze použít pro nebezpečí nějakého skluzu. V tom směru měl se znalecký posudek vypořádat s námitkou žalobce, že mělo být použito lešení z kovové konstrukce, tj. z trubek, jehož používání bylo také nařízeno – jak plyne ze spisů – po předmětném smrtelném úraze. Nelze pominout tu obecnou zkušenost, že lešení, ať je provedeno z jakéhokoli materiálu, musí být vždy řádně zajištěno proti posunutí a jakémukoli pohybu, a to řádným zajištěním podpěr úhlopříčným vystužením a spolehlivým zakotvením; pokud se použije dřevěných součástí na kovové lešení, zajistí se proti posunu vhodnými příponkami. I z tohoto hlediska měla být věc uvážena.

Se zřetelem k tomu, co bylo shora uvedeno, opírá se rozhodnutí krajského soudu o nedostatečně zjištěný skutkový základ. Tím se krajský soud dopustil vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a porušil zákon v ustanovení § 1 odst. 2, §§ 59, 88 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 12 zák. č. 58/1956 Sb.